

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-4-104
Karar Sayısı : **10-52/966-340**
Karar Tarihi : 5.8.2010

(Önaraştırma)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Murat AYBER, Sinan BOZKUŞ

C. BAŞVURAN : Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILANLAR : - Yeni Aksaray Seyahat Tur. San. Tic. Ltd. Şti.
Yeni Otobüs Terminali No:8-9 Aksaray
- Yeni Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. Tic. Ltd. Şti.
Yeni Otobüs Terminali No:6-10 Aksaray

E. DOSYA KONUSU : Aksaray ilinde faaliyet gösteren Yeni Aksaray Seyahat Tur. San. Tic. Ltd. Şti. (Yeni Aksaray) ve Yeni Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. Tic. Ltd. Şti. (Yeni Yeşil Aksaray) adlı şirketlerin birlikte fiyatlarını taban ücret tarifesinin dahi altına düşürerek yıkıcı fiyat uyguladıkları iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Başvuruda özetle; Aksaray'da faaliyet gösteren Yeni Aksaray, Yeni Yeşil Aksaray ve Candaş Metro firmalarının yıkıcı fiyat uyguladıkları iddia edilmiştir.

Başvuru sahibi raportörlerle yaptığı görüşmede, Yeni Aksaray ve Yeni Yeşil Aksaray'ın ücretlerini 2010 yılı Mayıs ayı başında Aksaray-Konya hattında 5 TL'ye, Aksaray-Ankara/Kayseri hatlarında 10 TL'ye, Aksaray-İzmir/İstanbul/Antalya hatlarında ise 25 TL'ye indirdiklerini ifade etmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 29.4.2010 tarih ve 3453 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 28.05.2010 tarihli ve 2010-4-104/İİ-10-174.M.A. sayılı İlk İnceleme Raporu, 10.06.2010 tarih ve 10-42 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 10-42/726-M sayı ile karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 21.7.2010 tarih ve 2010-4-104/ÖA-10-174.M.A. sayılı Önaraştırma Raporu 22.7.2010 tarih ve REK.0.08.00.00-110/293 sayılı Başkanlık önergesi ile 10-52 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

- Yeni Aksaray ve Yeni Yeşil Aksaray'ın Ulaştırma Bakanlığı tarafından yayımlanan Taban Ücret Tarifesi'nin altında bir tutarla taşımacılık yaptığına ilişkin iddialarla ilgili olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığı,

- Söz konusu firmaların sefer sayılarını birlikte belirlemeleri eylemleri sonucu pazardaki rekabetçi yapıda ancak kısıtlı bir zararın ortaya çıkmasının muhtemel olması nedeniyle 4054 sayılı Kanun kapsamında soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı; bununla birlikte,

10-52/966-340

yukarıda bahsedilen uygulamaların 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılık teşkil etmesi nedeniyle, söz konusu uygulamaya son verilmesi gerektiğinin, aksi takdirde anılan Kanun kapsamında taraflar hakkında soruşturma açılabileceğinin taraflara bildirilmesi gerektiği

görüşüne yer verilmiştir.

50 I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Şikâyet konusu çerçevesinde, ilgili ürün pazarı "otobüs ile şehirlerarası yolcu taşıma hizmetleri pazarı" olarak tespit edilmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Önaraştırmaya konu şehirlerarası yolcu taşıma şirketlerinin faaliyetlerinin Aksaray merkezli olması sebebiyle, ilgili coğrafi pazar "Aksaray merkezli karayolu yolcu taşıma hatları" olarak belirlenmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Deliller

60 I.2.1. Aksaray Belediyesi Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

Aksaray Belediyesi yetkilisi raportörlerle yaptığı görüşmede, Aksaray'da 3'ü Aksaray merkezli olmak üzere toplam 11 otobüs firmasının faaliyet gösterdiğini; şehirlerarası otobüs taşımacılığı yapan firmalarla ilgili olarak kendilerine zaman zaman şikâyetler geldiğini ve ilgi mevzuat kapsamında gerekli incelemelerin yapıldığını; son dönemde özellikle rayiç bedel altında yolcu taşımacılığı yapıldığına yönelik şikâyetlerin kendilerine ulaştığını, ancak bu tür şikâyetlerin duyumdan öteye gitmediğini; zira yaptıkları denetimlerde söz konusu otobüs firmalarının rayiç bedel üzerinden bilet satışı yapıldığını tespit ettiklerini belirtmiştir.

Yetkili, otobüs firmalarının fiyat anlaşması benzeri uygulamalarda bulunup bulunmadığı konusunda ise bir şikâyetin kendilerine iletilmediğini belirtmiştir. Takiben; Aksaray'da böyle bir uygulamanın başarıya ulaşma şansının da olmadığı, zira Aksaray'ın doğu ve güney illerine giden yol üzerinde kavşak noktasında bulunduğu ve bu nedenle birçok firmanın uğrak noktası olduğu, transit geçen firmaların bilet ücretlerini daha düşük belirlemeleri nedeniyle taşımacılık fiyatlarının çevre illere göre düşük seyrettiği yetkili tarafından ifade edilmiştir.

I.2.2. Hakkında Önaraştırma Yürütülen Teşebbüslerle Yapılan Görüşme

Yeni Aksaray ve Yeni Yeşil Aksaray yetkilileri konuya ilişkin olarak, firmalarının Ankara, Antalya, İstanbul, İzmir, Kayseri ve Konya illerine sefer düzenlediklerini ve ücretlerini Ulaştırma Bakanlığı Taban Ücret tarifesi çerçevesinde belirlediklerini ifade etmişlerdir. Yetkililerce ayrıca, Aksaray Birlik firmasının söz konusu illere Taban Ücret Tarifesi'nde belirtilen tutarların altındaki ücretle taşımacılık yapması nedeniyle zor durumda kaldıkları ve konuyu Ulaştırma Bakanlığı'na bildirmelerine karşın bilet üzerinde yazan tutarların taban ücret tarifesinde belirtilen miktardan düşük görünmemesi nedeniyle bir işlem yapılamadığı belirtilmiştir. Firma yetkilileri, son olarak, Yeni Aksaray ve Yeşil Aksaray adlı seyahat firmalarının Ulaştırma Bakanlığı'ndan alınan F1 belgesi çerçevesinde birbirlerinin müşterilerine bilet kesebildiklerini, sefer saatlerini de bu kapsamda belirlediklerini ve bir firmanın sefer saati sabah ise diğerinin akşam saatinde sefer düzenlediğini, bu sayede tüketicilerin daha geniş bir zaman diliminde seyahat etme şansının bulunduğunu ifade etmişlerdir.

10-52/966-340**1.2.3. Ücret/Zaman Tarifeleri ve Fatura Örnekleri**

90 Aksaray merkezli firmaların yolcu taşımacılığına ilişkin ücret ve zaman tarifeleri tabloda özetlenmiştir:

Tablo-1: İlan Edilen Ücret Tarifeleri

Kalkış	Variş	Yol Mesafesi (km)	Taban Ücret (TL)	Aksaray Birlik	Yeni Aksaray	Yeni Yeşil Aksaray
AKSARAY	ANKARA	225	15,5 TL	25 TL	20 TL	20 TL
KAYSERİ	ANTALYA	619	33 TL	45 TL	40 TL	40 TL
NİĞDE	İSTANBUL	737	39 TL	60 TL	55 TL	-
AKSARAY		674	36 TL	-	-	45 TL
AKSARAY	İZMİR	693	36 TL	45 TL	40 TL	-
KAYSERİ		849	42 TL	-	-	45 TL
AKSARAY	KAYSERİ	156	12 TL	18 TL	12 TL	15 TL
AKSARAY	KONYA	190	13,5 TL	20 TL	18 TL	15 TL

Zaman tarifeleri ise şu şekildedir¹:

Tablo-2: Zaman Tarifeleri

Kalkış	Variş	Yeni Yeşil Aksaray	Yeni Aksaray	Aksaray Birlik
AKSARAY	ANKARA	Sefer Saati	Sefer Saati	Sefer Saati
		05:00	05:00	05:00
		07:30	07:30	08:30
		09:30	09:30	10:00
		10:30	11:00	-
		11:30	13:00	13:00
		14:30	14:30	14:30
		16:00	16:00	-
		18:00	17:30	17:30
		-	19:00	-

Diğer taraftan, haklarında önaraştırma yürütülen teşebbüslerden Nisan ayından itibaren düzenlenen fatura örnekleri elde edilmiş olup, tarihler itibarıyla aynı güzergâhta farklı tutarlarda bilet bedellerine rastlanmıştır. Öte yandan söz konusu faturaların bir kısmı Taban Ücret Tarifesi'nde belirtilen tutarların altındadır. Örneğin İstanbul iline düzenlenen seferler bakımından taban ücret 36 TL olmasına rağmen çok sayıda 30 TL tutarında fatura bulunmaktadır.

100

¹ Firmaların seferleri çoğu zaman farklı illerden başlayıp Aksaray'a uğraması, tam bir karşılaştırma yapmaya imkân tanımamaktadır. Bu nedenle üç firmanın Aksaray merkezli en çok sefer düzenlediği il olan Ankara örnek olarak seçilmiştir. Tabloda yalnızca Aksaray-Ankara sefer saatleri dahil edilmiş, diğer illerden kalkıp Aksaray ve Ankara'ya uğrayan seferler dahil edilmemiştir.

10-52/966-340

I.3. Değerlendirme

Kurumumuza yapılan başvuruda yer alan hususlar iki ana başlıkta toplanabilir. İli Aksaray merkezli Yeni Aksaray ve Yeşil Aksaray firmalarının Taban Ücret Tarifesi'nin altında bir tutarla yolcu taşımacılığı yaparak yıkıcı fiyat uyguladıkları iddiası, ikincisi ise söz konusu teşebbüslerin ortak hareket ederek birbirlerinin müşterilerine bilet sattıkları ve sefer saatlerini birlikte belirledikleri iddiasıdır. Söz konusu iddialara yönelik değerlendirmelere aşağıda yer verilmiştir.

110 I.3.1. Düşük Fiyatla Yolcu Taşınmasına İlişkin Değerlendirme

Şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapan firmalar, Ulaştırma Bakanlığı'nın gözetimi ve denetimi altında faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bakanlık bu çerçevede firmaların hizmet standartlarına ve ücretlerine ilişkin esasları belirlemekle görevli ve yetkili kılınmıştır. Taban Ücret Tarifesi de bu kapsamda yayımlanmakta ve uygulanmaktadır.

Şikâyete konu firmalardan elde edilen faturalar incelendiğinde Taban Ücret Tarifesi'nde belirtilen ücretlerin altında bir tutarla hizmet verildiği görülmektedir. Bu çerçevede konunun sektörün düzenleyici otoritesi olan Ulaştırma Bakanlığı nezdinde çözüme kavuşturulması yerinde olacaktır.

120 I.3.2. Firmaların Birbirlerinin Müşterilerine Bilet Satmaları ve Sefer Sayılarını Birlikte Belirlemeleri

Başvuruda, Yeni Aksaray ve Yeni Yeşil Aksaray firmalarının birbirlerinin müşterilerine bilet sattıkları ve sefer sayılarını ve zamanlarını da birlikte belirledikleri iddia edilmiştir. Söz konusu iddialarla ilgili olarak hakkında önaraştırma yürütülen teşebbüs yetkililerinden bilgi istenmiştir. Teşebbüs yetkilileri Ulaştırma Bakanlığı'ndan alınan F1 belgesi ile acentelik yaptıklarını ve diğer firmaya ait otobüslere bilet sattıklarını belirtmişler, sefer saatlerini de tüm otobüslerin aynı anda sefer düzenlemesinden farklı saatlerde sefer düzenleyerek müşterilere daha fazla seçenek sunmak istemeleri nedeniyle birlikte belirlediklerini ifade etmişlerdir.

130 Firmaların yukarıda bahsedildiği şekilde sefer saatlerini birlikte belirlemeleri ve farklı zaman dilimlerinde sefer düzenlemeleri 4054 Sayılı Kanun'un 4. maddesinin (b) bendindeki "*mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü*" ve (c) bendindeki "*mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi*" hususlarıyla benzerlik göstermektedir.

140 Ancak Tablo-2'de yer alan zaman tarifesi incelendiğinde söz konusu firmaların sefer sayılarının yarısının aynı saatte düzenlendiği görülmektedir. Bu bakımdan ifadelerle yansıdığı şekilde belirgin bir paylaşım yapılmadığı anlaşılmaktadır. Diğer taraftan böyle bir anlaşma yapılsa dahi bu piyasada çok düşük bir etki doğuracaktır. Zira Aksaray Belediyesi yetkilisinin yukarıda yer verilen konuya ilişkin ifadelerinden de anlaşılacağı üzere, Aksaray'ın doğu ve güney illere giden yol üzerinde uğrak bir kent olması nedeniyle bahse konu üç firma dışında 8 adet firma daha yolcu almak üzere Aksaray'a uğramaktadır. Bu çerçevede Aksaray'da yaşayan tüketicilerin istediği firma ile seyahat etme özgürlüğü halen bulunmakta olup, çok sayıda firmanın faaliyet gösterdiği ilgili pazarda yalnızca iki firmanın yaptığı bir anlaşmanın olası olumsuz etkileri oldukça azalmaktadır. Bu nedenle, uygulamanın pazardaki yapısal sorunların bir sonucu olması; ilgili pazarda faaliyet gösteren firmaların tamamını kapsamaması; ayrıca bu uygulama sonucunda pazardaki rekabetinin önemli ölçüde ortadan kalkmaması da dikkate alınarak, haklarında önaraştırma yürütülen teşebbüslere Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılması yerine, Kanun'un 9.

10-52/966-340

maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde görüş yazısı gönderilmesinin yeterli olacağı kanaatine varılmıştır.

150 **J. SONUÇ**

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

1- Yeni Aksaray Seyahat Tur. San. Tic. Ltd. Şti. ve Yeni Yeşil Aksaray Tur. Nak. Tic. Ltd. Şti.'nin Ulaştırma Bakanlığı tarafından yayımlanan Taban Ücret Tarifesi'nin altında bir tutarla taşımacılık yaptığına ilişkin iddialar ile ilgili olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığına,

160 **2-** Söz konusu firmaların sefer sayılarını birlikte belirlemeleri eylemleri sonucu pazardaki rekabetçi yapıda ancak kısıtlı bir zararın ortaya çıkmasının muhtemel olması nedeniyle 4054 sayılı Kanun kapsamında soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına, bununla birlikte, bahsedilen uygulamaların 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılık teşkil edebilecek nitelikte olması nedeniyle, Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca söz konusu uygulamaya son verilmesi gerektiğinin, aksi takdirde haklarında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağına adı geçen teşebbüslere bildirilmesi için Başkanlığın görevlendirilmesine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.